

את צורתו.

ב. וכמין דפוס היה בתנור, והיה נוטל את הבצק של כל חלה מתוך הדפוס הראשון, ונותן כל חלה לדפוס שבתנור.⁽⁹⁾

ג. וכשהוא רודה מן התנור, הרי הוא נותנה לכל חלה בדפוס שלישי, כדי שלא תתקלקל.

ומקשינן: למה לי את הדפוס השלישי — ולהדרה לדפוס קמא יחזיר כל חלה לדפוס

הראשון שהיה נותן בו את הבצק?!]

ומשינינן: כיון דאפי לה בתנור נפחה רב [מתנפחת ומתרבה כל חלה בשעת האפייה], ושוב אין היא נכנסת לדפוס הראשון, והיה צריך דפוס שלישי גדול יותר.⁽¹⁰⁾

איתמר:

לחם הפנים כיצד עושין אותו [איזו צורה היה להם]:

נתונה, אי אפשר להדביקה.

והנה בתוספות בד"ה וכשהוא, נראה בהדיא שהדפוס השלישי היה מחוץ ללחם, שהרי מבואר שם שאלו הם ה"קערות" הנזכרות בתורה, וגם דנו שם שהקערות יקדשו את הלחם; וכתבו אחרונים [שפת אמת ורש"ש; וראה זבח תודה], שאף בדפוס הראשון לא נסתפקו שהיה הדפוס מחוץ ללחם, שאם גם על הדפוס הראשון נסתפקו, מה הועילו במה שביארו שהלחם חוץ לדפוס, שהרי אכתי תיקשי: וליהדרה לדפוס קמא, ומה בכך שהתנפח הלחם; אך ראה תוספות יום טוב ולחם משנה תמידין ומוספין ה.

ולשון הרמב"ם [תמידין ומוספין ה ח], הוא: ושלשה דפוסין של זהב היו להן, אחד שנותנין בו החלה והיא בצק, והשני שאופין אותה בו, והשלישי שנותנין אותה בו כשרודה אותה מן התנור.

ג. ובעיקר קושיית התוספות: היכי מינפחה, ראה לשון רבינו גרשום, שכתב: וכמין דפוס היה לה בתנור, גדול מעט מן הדפוס הראשון [וכמו הדפוס השלישי שהיה גדול ממנו משום הניפוח]; וכוונתו לבאר האיך היה הלחם מתנפח בתוך התנור; וראה עוד ב"ברכת הזבח".

10. ברמב"ן על התורה על הפסוק "ועשית

9. א. לדעת רש"י בחומש [שמות כה כט], דפוס זה היה של ברזל; אך מדבריו לקמן צ"א על מה שאמרו שם "קערותיו אלו הדפוסין", וביאר שהם הדפוסים של הבצק והאפייה, מבואר, שאף זה של זהב היה, כי הרי הקערות היו מזהב כמפורש בכתוב; וכן מבואר ברמב"ם [תמידין ומוספין ה ח] שכל שלושת הדפוסים של זהב היו.

ולשון הברייתא "כמין דפוס היה לה בתנור", וכן מלשון הברייתא דלקמן צ"א "כמין כוורת היה לה בתנור", היה נראה לכאורה שחלק מהתנור היה עשוי כמין דפוס; ועל כל פנים ודאי משמע, שהיה הדפוס קבוע בתנור; וראה בזה ביד בנימין בשם החת"ם סופר וטהרת הקודש.

ב. כתבו התוספות על מה ששינונו "ובדפוס היה עושה אותן": אי אפשר לברר אם היה מתקן הלחם מחוץ לדפוס, והיינו שהיה הדפוס בתוך הלחם; או שהיה הלחם בפנים?

ומתוך הסברא נראה, שהלחם בתוך הדפוס; אבל מדקאמר בגמרא "וליהדרה בדפוס קמא", ומשני "כיון דאפי לה נפחה", משמע, שהלחם חוץ לדפוס, דאי בתוך הדפוס, כיון דכמין דפוס היה לה בתנור, היכי מינפחה, הא אין הדפוס מניחה; ועוד, דבכל דוכתא משמע, שהיו מדביקין את הפת בתנור, ואם בתוך הדפוס